

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 31. martā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 33/2026),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:
 - 1.1. atzīt Saeimas vēlēšanu likuma 28. panta pirmo daļu un 31. panta sesto daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversmes) 1., 2., un 101. pantam, kā arī Pašvaldību domes vēlēšanu likuma 33., 34. un 40. pantu par neatbilstošu Satversmes 1. un 101. pantam;
 - 1.2. noteikt pienākumu likumdevējam konkrētā termiņā novērst konstatēto tiesiskā regulējuma trūkumu.

2. Saeimas vēlēšanu likuma 28. panta pirmā daļa noteic iecirkņa komisijas sekretāra vai tā aizvietojamās personas pienākumu rakstīt vēlēšanu gaitas žurnālu Centrālās vēlēšanas komisijas noteiktajā kārtībā, izmantojot Centrālās vēlēšanu komisijas noteiktu lietojumprogrammu.

Savukārt Saeimas vēlēšanu likuma 31. panta sestā daļa paredz rīcību ar nederīgajām vēlēšanu aploksnēm.

Pašvaldību domes vēlēšanu likuma 33. pants noteic kārtību, kādā vēlētājam ar fiziskiem trūkumiem balsošanā var palīdzēt ģimenes loceklis, uzticības persona vai apmācīts vēlēšanu komisijas loceklis.

Pašvaldību domes vēlēšanu 34.pants regulē kārtības nodrošināšanu vēlēšanu iecirknī un vēlēšanu materiālu uzraudzību.

Savukārt Pašvaldību domes vēlēšanu likuma 40.pants noteic vēlēšanu zīmju derīguma noteikšanas un balsu skaitīšanas kārtību.

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. apakšpunktā minētais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

Savukārt šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums noteikt pienākumu likumdevējam konkrētā termiņā novērst konstatēto tiesiskā regulējuma trūkumu ir saistīts ar šā lēmuma 1.1. apakšpunktā minēto prasījumu un nevar tikt vērtēts atsevišķi no tā.

4. Pieteikuma iesniedzējs iepriekš vērsies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu, lūdzot atzīt tiesiskā regulējuma trūkumu Saeimas vēlēšanu likumā un Pašvaldību domes vēlēšanu likumā attiecībā uz balsu skaitīšanas un vēlēšanu rezultātu aprēķināšanas kārtību par neatbilstošu Satversmes 1., 2., 6., 77. un 101. pantam (pieteikums Nr. 15/2026). Satversmes tiesas 2. kolēģija 2026. gada 26. februārī atteicās ierosināt lietu, jo pieteikums neatbilda Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punkta prasībām. Proti, pieteikumā nebija norādītas konkrētas Saeimas vēlēšanu likuma un Pašvaldību domes vēlēšanu likuma normas, kuras norāda uz attiecīgā regulējuma trūkumu, un kolēģija tās arī nevarēja izsecināt, saprātīgi interpretējot pieteikumu.

Izskatāmajā pieteikumā precizēts prasījums, norādot konkrētas apstrīdētās Saeimas vēlēšanu likuma un Pašvaldību domes vēlēšanu likuma normas, kurās Pieteikuma iesniedzēja ieskatā saskatāms regulējuma trūkums. Pieteikumā norādīts, ka regulējuma trūkums šajās normās liedz velētājam anonīmi pārliecināties par savu balsojumu un nenodrošina publiski auditējamu manuālās kontroles mehānismu automatizētai balsu skaitīšanai.

Līdz ar to izskatāmajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir mainījies pēc būtības un kolēģijai no jauna jāvērtē pieteikuma atbilstība Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

5. Pieteikumā apstrīdēta divu likumu normu atbilstība Satversmei.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas 1.¹ punktu vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi tad, ja tie ir

savstarpēji cieši saistīti un to izvērtēšana vienas lietas ietvaros var sekmēt vispusīgu un ātrāku lietas izskatīšanu.

Gan Saeimas vēlēšanu likuma 28. panta pirmā daļa un 31. panta sestā daļa (turpmāk – apstrīdētās Saeimas vēlēšanu likuma normas), gan Pašvaldību domes vēlēšanu likuma 33., 34. un 40. pants (turpmāk – apstrīdētās Pašvaldību domes vēlēšanu likuma normas) attiecas uz kārtību, kādā balsošanas procesā tiek noteikts vēlēšanu rezultāts. Minētās normas ir cieši saistītas un to izvērtēšana vienas lietas ietvaros var sekmēt vispusīgu un ātrāku lietas izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas 1.¹ punkta prasībām.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šo uzskatu pamatot.

Konstitucionālā sūdzība vispirms ir individuāls tiesību aizsardzības līdzeklis. Jēdziens “aizskar” ietverts Satversmes tiesas likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no *actio popularis* jeb sūdzības vispārības labā (sk. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu). Personas pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma rada nelabvēlīgas sekas tieši pieteikuma iesniedzējam (sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu).

Pieteikumā norādīts, ka Pieteikuma iesniedzējs ir Latvijas Republikas pilsonis, kurš piedalās gan Saeimas, gan pašvaldības domes vēlēšanās. Pieteikuma iesniedzējam ir inženierzinātņu grāds informācijas tehnoloģijā un viņš ir pētījis vēlēšanu procesa drošību. Tas ļāvis Pieteikuma iesniedzējam identificēt un pierādīt konkrētus digitālās drošības riskus, ko rada regulējuma trūkums apstrīdētajās Saeimas vēlēšanu likuma un apstrīdētajās Pašvaldību domes vēlēšanu likuma normās attiecībā uz balsu skaitīšanas un vēlēšanu rezultātu aprēķināšanas kārtību. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka tiesiskā regulējuma trūkums apstrīdētajās Saeimas vēlēšanu likuma normās aizskar viņa Satversmes 1., 2., kā arī 101. pantā ietvertās pamattiesības, savukārt tiesiskā regulējuma trūkums apstrīdētajās Pašvaldību domes vēlēšanu likuma normās aizskar viņa Satversmes 1. un 101. pantā ietvertās pamattiesības. Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību

aizskārumus izpaužas tādējādi, ka viņam kā pilsonim un informācijas tehnoloģiju speciālistam ir liegts jēgpilni piedalīties valsts darbībā un pārliecināties par to, ka viņa suverēnā griba ir korekti fiksēta. Turklāt regulējuma trūkuma rezultātā vēlēšanas tiek padarītas par formālu aktu.

Tomēr pieteikumā nav sniegts tāds faktisko apstākļu izklāsts, no kura būtu gūstams apstiprinājums tam, ka tiesiskā regulējuma iespējamais trūkums apstrīdētajās Saeimas vēlēšanas likuma un apstrīdētās Pašvaldību domes vēlēšanu likuma normās ir radījis Pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārumu. Pieteikumā nav izskaidrots, kā apstrīdētajās tiesību normās regulētie vēlēšanu norises jautājumi, ņemot vērā valstij no norādītajām Satversmes normām izrietošos pienākumus, aizskar Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības. Apstāklis, ka Pieteikuma iesniedzējs kā pilsonis ar specifiskām zināšanām informācijas tehnoloģiju jomā piedalās vēlēšanās, kuru norisi regulē apstrīdētās Saeimas vēlēšanu likuma un apstrīdētās Pašvaldību domes vēlēšanu likuma normas, nav pietiekams pamats pamattiesību aizskāruma konstatēšanai.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 33/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa